

ЗАКОН ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

В сила от 1 януари 2002 г.

Обн. ДВ. бр.112 от 29 Декември 2001г., изм. ДВ. бр.54 от 31 Май 2002г., изм. ДВ. бр.120 от 29 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.26 от 21 Март 2003г., изм. ДВ. бр.86 от 30 Септември 2003г., изм. ДВ. бр.114 от 30 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.52 от 18 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.81 от 17 Септември 2004г., изм. ДВ. бр.27 от 29 Март 2005г., изм. ДВ. бр.38 от 3 Май 2005г., изм. ДВ. бр.18 от 28 Февруари 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.33 от 21 Април 2006г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2006г., изм., бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 1.01.2008 г.

Глава първа.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда обществените отношения при:

1. насърчаването и подпомагането на заетостта;
2. професионалното информиране и консултиране, обучението за придобиване на професионална квалификация на безработни и на заети лица;
3. посредничеството по информиране и наемане на работа на български граждани в други страни и на български и чуждестранни граждани в Република България.

Чл. 2. При осъществяване на правата и задълженията по този закон не се допускат пряка или непряка дискриминация, привилегии или ограничения, основани на народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, политически и религиозни убеждения, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно, обществено и материално положение и наличие на психически и физически увреждания.

Чл. 3. Държавата осъществява политиката по заетостта в сътрудничество и след консултации с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите и с представители и на други юридически лица с нестопанска цел.

Глава втора.

ОРГАНИ ПО ЗАЕТОСТТА

Раздел I.

Централни органи по заетостта

Чл. 4. (1) Министерският съвет определя държавната политика по заетостта.

(2) По предложение на министъра на труда и социалната политика Министерският съвет приема ежегодно Национален план за действие по заетостта.

(3) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) След съгласуване с Националния съвет за насърчаване на заетостта министърът на труда и социалната политика след изтичане на шестте месеца от финансовата година може да преразпределя неусвоени средства от едни региони и/или програми и мерки към други региони и/или програми и мерки, които могат да усвоят допълнително средства.

Чл. 5. (1) Органите на изпълнителната власт създават условия за насърчаване на заетостта на гражданите, които искат и могат да работят и активно търсят работа, като използват предоставените им от този закон права.

(2) Органите на изпълнителната власт провеждат политиката по насърчаване на заетостта и по обучение за придобиване на професионална квалификация на лицата извън системата на народната просвета и висшето образование.

Чл. 6. (1) Министърът на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика за насърчаване на заетостта на безработните и по обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица и осигурява защита на националния пазар на труда.

(2) Министерството на труда и социалната политика съвместно с другите министерства и социалните партньори разработва ежегодно Национален план за действие по заетостта.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За изпълнение на държавната политика по насърчаване на заетостта, защита на пазара на труда, професионално информиране и консултиране, професионално и мотивационно обучение на безработни и заети лица, както и за извършване на посреднически услуги по заетостта, се създава Агенция по заетостта към министъра на труда и социалната политика.

(2) Агенцията по заетостта е изпълнителна агенция - второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика, и е юридическо лице със седалище в София.

(3) Агенцията по заетостта се представлява и ръководи от изпълнителен директор.

(4) В своята дейност изпълнителният директор на Агенцията по заетостта се подпомага от съвет, който се състои от представители на представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище.

(5) Дейността, структурата и числеността на персонала на Агенцията по заетостта, броят и териториалният обхват на нейните поделения се определят с устройствен правилник, приет от Министерският съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 8. (1) Създава се Национален съвет за насърчаване на заетостта към министъра на труда и социалната политика като постояннодействащ орган за сътрудничество и консултации при разработване на политиката по заетост.

(2) Националният съвет за насърчаване на заетостта се състои от равен брой представители, определени от Министерския съвет, представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище.

(3) По решение на Националния съвет за насърчаване на заетостта за участие в заседанията му могат да се канят представители и на други юридически лица с нестопанска цел.

(4) Председател на Националния съвет за насърчаване на заетостта е министърът на труда и социалната политика или упълномощено от него длъжностно лице.

(5) Националният съвет за насърчаване на заетостта приема правилник за устройството и дейността си.

(6) Националният съвет за насърчаване на заетостта:

1. обсъжда и дава становища по разработването и провеждането на политиката по заетостта и на Националния план за действие по заетостта;

2. периодично се информира за данните за състоянието на пазара на труда и за ефективността от прилаганите мерки и програми за насърчаване на заетостта;

3. предлага на Министерството на труда и социалната политика разработването на проекти на нормативни актове, мерки и програми за насърчаване на заетостта;

4. обсъжда и дава становища по проекти на нормативни актове, свързани с пазара на труда;

5. обсъжда проекти и дава становища по споразумения на Министерството на труда и социалната политика с други министерства, държавни институции и неправителствени организации за общи действия по въпросите на заетостта.

(7) Организационно-техническото обслужване на дейността на Националния съвет за насърчаване на заетостта се осигурява от Министерството на труда и социалната политика.

Раздел II.

Регионални органи по заетостта

Чл. 9. (1) Държавната политика по заетостта и обучението за придобиване на професионална квалификация по региони се осъществява от областните администрации, органите на местно самоуправление съвместно с териториалните поделения на Агенцията по заетостта, териториалните поделения на министерства, организации и социалните партньори.

(2) По решение на Съвета за регионално развитие към Министерския съвет и с решение на областните съвети за регионално развитие се създават постоянни или временни комисии по заетостта.

(3) Председател на Комисията по заетостта към областния съвет за регионално развитие е областният управител или упълномощен от него представител на областната администрация.

(4) Правилникът за устройството и дейността на Комисията по заетостта се приема от областните съвети за регионално развитие.

(5) В Комисията по заетост при областния съвет за регионално развитие се включват представители на:

1. областната администрация и на общините на територията на областта;

2. териториалните поделения на Агенцията по заетостта;

3. министерствата и други държавни институции;

4. областните структури на представителните организации на работодателите и представителните организации на работниците и служителите;

5. отрасли и браншови организации;

6. юридически лица с нестопанска цел в региона, чиято дейност е свързана с проблемите на заетостта и обучението за придобиване на професионална квалификация;

7. други териториални структури.

Чл. 10. При осъществяване на дейността си Комисията по заетостта към областния съвет за регионално развитие се съобразява с приоритетите на:

1. Националния план за икономическо развитие;

2. Националния план за регионално развитие;

3. Националния план за действие по заетостта;

4. Областния план за развитие;

5. общинските стратегии и планове за развитие.

Чл. 11. (1) Организационно-техническото обслужване на Комисията по заетостта към областния съвет се извършва при условията и по реда на Правилника за организацията и дейността на Съвета за регионално развитие към Министерския съвет и на областните съвети за регионално развитие.

(2) Членовете на комисиите по чл. 9 не получават възнаграждение за участието си в заседанията.

Чл. 12. (1) Към поделенията на Агенцията по заетостта се създава Съвет за сътрудничество, който осъществява пряко наблюдение и контрол върху провежданата политика по заетостта.

(2) Съветът за сътрудничество се състои от 9 членове - по един представител на поделението на Агенцията по заетостта, на териториалната структура на Министерството на образованието и науката и на общината и по трима представители на организациите на работниците и служителите и на работодателите, признати за представителни.

(3) По решение на Съвета за сътрудничество за участие в заседанията му могат да се канят и представители на други юридически лица с нестопанска цел.

(4) Съветът за сътрудничество избира председател от своя състав на принципа на ротация за срок една година.

(5) Съветът за сътрудничество приема правилник за устройството и дейността си.

Чл. 13. Областният управител осигурява координация между националните и местните интереси по въпросите на заетостта при разработването и изпълнението на областни планове за регионално развитие и намаляване на безработицата и осъществява взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация.

Глава трета.

ФИНАНСИРАНЕ НА АКТИВНАТА ПОЛИТИКА ПО ЗАЕТОСТТА

Чл. 14. (1) Ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България се осигуряват средства за финансиране на мерки и програми по активната политика по заетостта, приети от Министерския съвет.

(2) Финансиране на активната политика по заетостта се осъществява на основание на одобрени заявки от Министерството на труда и социалната политика при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 15. Агенцията по заетостта е администратор на следните приходи:

1. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) такси по чл. 28, ал. 6;
2. такси за разрешения за извършване на дейност на свободна практика;
3. постъпления от рекламно-информационна и издателска дейност;
4. (нова - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) такси за извършени посреднически услуги по договор с чуждестранни работодатели и лицензирани посреднически агенции за наемане на български граждани в други държави;
5. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) такси за разрешения за работа по чл. 72, ал. 3 - 6.

Чл. 16. Средствата за активна политика се изразходват за:

1. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) програми и мерки за обучение за придобиване на професионална квалификация, мотивационно обучение и ограмотяване на безработни и заети лица;
2. програми и мерки за запазване и за насърчаване на заетостта;
3. програми и мерки за насърчаване на безработните към самостоятелна заетост;
4. защита на вътрешния пазар на труда и за изпълнение на международни договори за обмен на работна сила, по които страна е Република България;
5. разработването на национални, браншови и регионални програми за заетост и обучение за придобиване на професионална квалификация;
6. реализация на проекти за социална интеграция на рискови групи на пазара на труда;
7. рекламно-информационната и издателската дейност, свързани със заетостта, безработицата и обучение за придобиване на професионална квалификация;
8. изследванията на пазара на труда, както и за набирането, обработката и разпространението на информация за пазара на труда и оценка на ефекта от прилагането на мерките и програмите на активната политика;
9. финансиране дейността на центрове за професионално обучение, създадени по силата на междууправителствени споразумения с акт на Министерския съвет;
10. разходи за транспорт, квартира и стипендии по време на обучението на безработни лица;
11. други разходи за увеличаване на заетостта, ако това е предвидено в акт на Министерския съвет.

Глава четвърта.

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛИЦАТА, КОИТО ТЪРСЯТ РАБОТА, И НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ

Раздел I.

Общи положения

Чл. 17. (1) Лицата, които активно търсят работа, могат да ползват по този закон:

1. информация за обявени свободни работни места;
2. информация за програми и мерки за запазване и насърчаване на заетостта;
3. посредничество по информиране и наемане на работа;
4. професионално информиране, консултиране и ориентиране;
5. професионално и мотивационно обучение;
6. включване в програми и мерки за заетост;
7. стипендия за обучение за придобиване на професионална квалификация.

(2) Работодателите могат да ползват по този закон:

1. информация за лицата, които активно търсят работа;

2. информация за програми и мерки за запазване и за насърчаване на заетостта;
 3. посредничество за наемане на работна сила;
 4. включване в програми и мерки за заетост;
 5. преференции и премии при запазване и/или увеличаване на заетостта;
 6. премии за обучение за придобиване на професионална квалификация и/или стажуване.
- (3) Условието и редът за предоставяне на услугите по ал. 1 и 2 се определят с правилника за прилагане на този закон.

Раздел II.

Регистрация, права и задължения на лицата, които активно търсят работа

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) (*) Всеки български гражданин, както и всеки гражданин на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейско икономическо пространство, който активно търси работа, може да се регистрира в териториалното поделение на Агенцията по заетостта.

((2) Активно търсещите работа лица се регистрират в една от следните групи:

1. безработни;
2. заети, които желаят да сменят работата си;
3. учащи се, които желаят да работят през свободното си от учение време;
4. (изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) лица, придобили право, и лица, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране.

(3) Правата по тази глава могат да упражняват и:

1. чужденците с разрешение за постоянно пребиваване в Република България;
2. лицата, на които е предоставено право на убежище;
3. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) лицата, на които е предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут;
4. лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

(4) Регистрацията се извършва по постоянен или настоящ адрес. Условието и редът за регистрация се уреждат с правилника за прилагане на този закон.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) При регистрацията лицето декларира статуса си по ал. 2. В 7-дневен срок от промяната в декларираните обстоятелства лицето уведомява поделението на Агенцията по заетостта.

(6) Регистрацията на лицата по ал. 2 и 3 се удостоверява по ред, установен в правилника за прилагане на закона.

Чл. 19. (1) (Доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко регистрирано безработно лице се подготвя план за действие и график за посещения.

(2) Лицата, които активно търсят работа, могат да ползват правата по чл. 17, ал. 1, както следва:

1. безработните - по т. 1 - 7;
2. заетите, които желаят да сменят работата си, и учащите се, които желаят да работят през свободното си от учение време - по т. 1, 3 и 4;
3. (изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) лицата, придобили право, и лицата, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране - по т. 1 и 3.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) (1) Лицата, които са регистрирани като безработни, са длъжни да изпълняват препоръките на трудовия посредник, както и предвидените действия, срокове и график за посещения.

(2) При писмена покана от поделението на Агенцията по заетостта безработните лица са задължени да се явят на посочените дата и час.

(3) Регистрацията се прекратява, когато търсещите работа лица:

1. сменят адреса, по който са регистрирани в дирекция "Бюро по труда", без да я уведомят за това;
2. подадат молба по свое желание;
3. починат.

(4) Регистрацията на безработните лица се прекратява и в случаите, когато:

1. не изпълнят препоръките на трудовия посредник или действията, сроковете и графика за посещения, включени в плана за действие;
2. не се явят на посочените дата и час в писмената покана от поделението на Агенцията по заетостта или в срок три работни дни след тази дата;
3. не спазват определения им график за посещения в поделението на Агенцията по заетостта;
4. откажат да приемат предложената им подходяща работа и/или включване в курс за професионална квалификация, и/или прекратят участието си в такъв курс и откажат включване в програми и мерки за заетост по този закон;
5. започнат работа и са осигурени или подлежат на осигуряване по реда на [чл. 4 от Кодекса за социално осигуряване](#);
6. придобият право на пенсия, получат пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална

пенсия за ранно пенсиониране;

7. не изпълнят изискванията на чл. 18, ал. 5, изречение второ;

8. се включат в програми и мерки за заетост по този закон.

(5) Лицата имат право на следваща регистрация не по-рано от изтичането на 12 месеца след прекратяване на предходната регистрация на основание ал. 3, т. 1 и ал. 4, т. 1, 2, 3, 4 и 7.

(6) При представяне на доказателства за наличието на уважителни причини прекратената на основание ал. 3, т. 1 и ал. 4, т. 1, 2, 3, 4 и 7 регистрация се възстановява.

(7) Възстановява се и регистрацията на лицата:

1. осигурявани по чл. 4 от Кодекса за социално осигуряване за срок не по-дълъг от 9 месеца, когато са уведомили дирекция "Бюро по труда" в 7-дневен срок от възникване на основанието за осигуряване и са се явили в дирекция "Бюро по труда" в 7-дневен срок от отпадане на основанието;

2. включени в програми и мерки за заетост по реда на този закон, явили се в дирекция "Бюро по труда" в 7-дневен срок от изтичане на срока на договора по програмата или мярката;

3. (отм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г.);

4. (изм. и доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) представили доказателства за наличието на уважителни причини за неспазване на срока за явяване за възстановяване на регистрацията по т. 1, 2, 3 и 5;

5. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) изтърпели наказание лишаване от свобода в период до 12 месеца след прекратяване на регистрацията им и явили се в дирекция "Бюро по труда" в 30-дневен срок от датата на освобождаване.

(8) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Регистрацията на лицата по ал. 7, т. 3 и 5 се възстановява независимо от основанието за прекратяване.

(9) Регистрацията на лицата, чието участие в програми и мерки за заетост е прекратено с дисциплинарно уволнение, не се възстановява. Лицата имат право на регистрация не по-рано от изтичането на 12 месеца след уволнението.

Чл. 21. (1) Регистрацията се прекратява и възстановява с решение на ръководителя на поделението на Агенцията по заетостта.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) Решенията по ал. 1 се издават, изпълняват и обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) Агенцията по заетостта предоставя информация на Националния осигурителен институт за издадените решения по ал. 1.

Раздел III.

Права и задължения на работодателите

Чл. 22. (1) (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

(2) Работодателите могат да обявяват в поделенията на Агенцията по заетостта:

1. свободните работни места;

2. потребностите от обучение за професионална квалификация на наетите лица и собствените възможности за неговото организиране.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Работодателите са длъжни в срок от 7 работни дни да информират поделенията на Агенцията по заетостта за:

1. заетите и закритите работни места, които са били обявени като свободни;

2. (нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) приетите на работа лица, насочени от Агенцията по заетостта;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) безработните лица, отказали да приемат предлаганата подходяща работа;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) отказа си да наемат търсеци работа лица, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта.

(4) Работодателите подават заявки за обучение за придобиване на професионална квалификация на наетия персонал, както и за потребностите от работна сила по видове специалности при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на този закон.

(5) Работодателите могат сами да правят подбор на препоръчаните им от поделението на Агенцията по заетостта търсеци работа лица или да изискат от Агенцията по заетостта да направи подбора по предварително подадена заявка.

(6) Чуждестранни работодатели могат да ползват посреднически услуги от Агенцията по заетостта по ред, определен от Министерския съвет.

Чл. 23. При обявяване на работните места работодателите нямат право да определят условия по признак пол, възраст, народност, етническа принадлежност и здравословно състояние. Изключения се допускат само по отношение на пол, възраст и намалена работоспособност, когато вследствие на естеството на работата полът, съответно възрастта или здравословното състояние, представлява съществен елемент от нея.

Глава пета.

ПРОЦЕДУРА ПО ИНФОРМИРАНЕ ПРИ МАСОВИ УВОЛНЕНИЯ

Чл. 24. (1) (Доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., в сила от 01.08.2004 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) Работодателят уведомява писмено съответното поделение на

Агенцията по заетостта относно предвижданите масови уволнения не по-късно от 30 дни преди датата на уволненията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Поделението на Агенцията по заетостта изпраща копие на уведомлението по ал. 1 на:

1. общинската администрация;
2. териториалното поделение на Националния осигурителен институт;
3. териториалното поделение на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда".

(3) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., в сила от 01.08.2004 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) Уведомлението по ал. 1 трябва да съдържа цялата необходима информация относно предвижданите масови уволнения, в т. ч.: причините за тях; броя на работниците и служителите, които ще бъдат уволнени, и основните икономически дейности, групи професии и длъжности, към които се отнасят; броя на заетите работници и служители от основните икономически дейности, групи професии и длъжности в предприятието; конкретните показатели за прилагане на критериите за подбор на работниците и служителите по чл. 329 от Кодекса на труда, които ще бъдат уволнени; периода, през който ще се извършат уволненията, както и информация относно проведените предварителни консултации с представителите на синдикалните организации и с представителите на работниците и служителите по чл. 7, ал. 2 от Кодекса на труда.

(4) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) Работодателят е длъжен да предостави на представителите на синдикалните организации и на представителите на работниците и служителите по чл. 7, ал. 2 от Кодекса на труда копие от уведомлението по ал. 1 в срок три работни дни.

Чл. 25. ((1) След получаване на уведомлението по чл. 24 се сформират екипи, състоящи се от представител на работодателя, представители на организациите на работниците и служителите в предприятието, представител на поделението на Агенцията по заетостта и представител на общинската администрация.

(2) Екипите по ал. 1 изготвят проекти за необходимите мерки, насочени към:

1. посредничество за заетост;
2. обучение за придобиване на професионална квалификация;
3. започване на самостоятелна стопанска дейност;
4. алтернативни програми за заетост.

(3) Проектите по ал. 2 се представят за одобряване от регионалната комисия по заетостта, като въз основа на тях се кандидатства за финансиране при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на този закон.

Глава шеста.

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

Раздел I.

Посреднически услуги

Чл. 26. Посредническите услуги по заетостта включват:

1. информирание и консултиране на търсещите работа лица и на работодателите;
2. психологическо подпомагане на търсещите работа лица;
3. насочване към подходящи програми и мерки за заетост;
4. насочване към професионално и/или мотивационно обучение;
5. насочване и подпомагане за започване на работа, включително в друго населено място в страната или в други държави;
6. услуги за започване на самостоятелна стопанска дейност.

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Право на посреднически услуги по заетостта имат работодателите и лицата, които търсят работа.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Посредническите услуги по заетостта се организират и предоставят от:

1. Агенцията по заетостта;
2. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) (*) лица, които имат право да извършват посреднически услуги по заетостта съгласно българското законодателство, законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейско икономическо пространство.

(3) Агенцията по заетостта предоставя посреднически услуги:

1. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) (*) безплатно - по наемането на лицата по чл. 18, ал. 1 и 3;
2. безплатно - по наемането на българските граждани в чужбина, както и на чужденци в страната в изпълнение на международен договор, по който Република България е страна;
3. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по договор с чуждестранни работодатели и лицензирани посреднически агенции, които заплащат такса за извършени посреднически услуги, и със сродни чуждестранни институции за наемане на български граждани в други държави.

Чл. 28. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) Лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2 осъществяват посредническа дейност по наемане на работа в Република България, в други държави и на моряци въз основа на регистрация в Агенцията по заетостта.

(2) Посредническата дейност по наемане на работа, извършвана от лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2, включва предоставяне на посредническите услуги по чл. 26, т. 1, 2, 4 и 5 в съвкупност или поотделно.

(3) За извършване на дейността по ал. 2 лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2 сключват посреднически договор със:

1. лицата, търсещи работа;
2. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) работодателите, включително корабоприетелите, търсещи работници и служители.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Всеки посреднически договор, сключен с чуждестранен работодател, включително корабоприетел, се регистрира в Агенцията по заетостта при условия и по ред, определени с наредбата по ал. 8. Лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2 извършват услугата по чл. 26, т. 5 след регистрация в Агенцията по заетостта на посреднически договор, сключен с чуждестранен работодател, включително корабоприетел.

(5) Министърът на труда и социалната политика или упълномощено от него длъжностно лице издава удостоверение за регистрация за извършване на посредническа дейност по наемане на работа.

(6) Лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2 заплащат такса, определена с тарифа на Министерския съвет, за:

1. регистрация за осъществяване на посредническа дейност по наемане на работа в Република България;
2. регистрация за осъществяване на посредническа дейност по наемане на работа в други държави и на моряци;
3. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) регистрация на посреднически договор с чужд работодател, включително корабоприетел.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Посредническата дейност по наемане на работа, извършвана от лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2, се извършва:

1. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) срещу заплащане от страна на работодателите;
2. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) безплатно - без събиране пряко или косвено, изцяло или частично на такси или други плащания от страна на търсещите работа или наетите на работа лица.

(8) Министерският съвет определя с наредба:

1. условията и реда за извършване на посредническа дейност по наемане на работа;
2. условията и реда за регистрация на лицата по чл. 27, ал. 2, т. 2 за осъществяване на посредническа дейност и за отказването и прекратяването ѝ;
3. (отм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.)
4. задължителните изисквания за съдържанието на посредническите договори.

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) Физически и/или юридически лица, извършващи посредническа дейност без регистрация, могат да се регистрират след 3 години от влизането в сила на наказателното постановление за налагане на административно наказание по чл. 81, ал. 1.

(2) Физически и/или юридически лица, чиято регистрация за извършване на посредническа дейност е прекратена, могат да се регистрират отново след 3 години от датата на влизане в сила на акта за прекратяването ѝ.

Раздел II.

Планиране на програми и мерки за насърчаване на заетостта

Чл. 30. (1) Програми и мерки за насърчаване на заетостта по този закон се реализират след одобряването им от Националния съвет за насърчаване на заетостта и от регионалните комисии за заетост и след финансовото им осигуряване с бюджета за съответната година.

(2) За реализация на програмите и мерките за заетост Министерството на труда и социалната политика ежегодно представя разчети за финансовото им осигуряване със Закона за държавния бюджет на Република България на Министерството на финансите.

(3) Агенцията по заетостта ежегодно в съответствие с процедурите за разработване на проекта на бюджет за съответната година представя на Министерството на труда и социалната политика предложение с програмите и мерките за заетост, които да се реализират през плановата година.

(4) Министърът на труда и социалната политика ежегодно утвърждава плана на Агенцията по заетостта и го осигурява финансово.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Условията, редът и критериите за ползването на преференции за реализация на насърчителни мерки се определят с правилника за прилагане на закона.

(6) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Условията и редът за ползване на преференциите по програми за заетост и обучение се определят в съответната програма и/или правила и се утвърждават със заповед на министъра на труда и социалната политика.

(7) (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

(8) Членовете на комисиите по заетостта и на съветите за сътрудничество към поделенията на Агенцията по заетостта контролират и наблюдават процесите при реализацията на програмите и мерките.

Чл. 30а. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) За изпълнение на програмите и мерките за насърчаване на

заетостта се предоставят средства, предназначени за:

1. трудови възнаграждения;
 2. допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в Кодекса на труда и в нормативните актове по прилагането му;
 3. възнаграждения за основен платен годишен отпуск по [чл. 155 от Кодекса на труда](#);
 4. (изм. и доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) дължими вноски за сметка на работодателя за фонд "Пенсии", фонд "Трудова злополука и професионална болест", фонд "Общо заболяване и майчинство", върху изплатеното брутно трудово възнаграждение, включително възнаграждението по т. 3, но върху не по-малко от минималния размер на осигурителния доход по [чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване](#), както и за фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и Националната здравноосигурителна каса;
 5. (изм. и доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) дължими вноски за сметка на работодателя за фонд "Безработица" върху изплатеното брутно трудово възнаграждение, включително възнаграждението по т. 3, но върху не по-малко от минималния размер на осигурителния доход по [чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване](#);
 6. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) парични обезщетения по чл. 40, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване ;
 7. обучение за придобиване на професионална квалификация, мотивационно обучение и ограмотяване;
 8. насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица, регистрирани в поделенията на Агенцията по заетостта;
 9. стипендия, транспортни и квартирни разходи на участващите в обучение за ограмотяване или придобиване на професионална квалификация - за времето на обучението; транспортни и квартирни разходи на участващите в мотивационно обучение;
 10. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) лихви по кредити, отпуснати по гаранционни схеми на Министерството на труда и социалната политика за кредитиране на лица с увреждания, при започване и развиване на стопанска дейност и създаване на нови работни места;
 11. (доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) разходи за ползвани външни консултантски услуги и съпътстващи услуги от лицата по чл. 47, ал. 1 и чл. 49 и 49а с номенклатура и лимити на средствата, определени съгласно правилника за прилагане на закона;
 12. кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл. 47, ал. 1;
 13. допълнителни средства за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл. 47, ал. 4;
 14. разходи, направени за обработване на площите, за семена и посадъчен материал, за торове и препарати за растителна защита по одобрен бизнес проект за земеделска дейност;
 15. (нова – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) разходи, направени за закупуване на селскостопански животни, включително пчелни семейства, буби, риби и зарибителен материал, както и необходимата за отглеждането им техника, пчеларски инвентар и лекарствени препарати, по одобрен проект за земеделска дейност;
 16. (нова – ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) разходи за започване на самостоятелна стопанска дейност по чл. 49;
 17. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) насърчаване на безработни лица по чл. 42а, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на Агенцията по заетостта.
- (2) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Според предназначението си средствата по ал. 1 се разпределят, както следва:
1. по т. 1, 2, 3, 4, 5 и 6 - на работодателя, наел безработното лице, насочено от поделенията на Агенцията по заетостта;
 2. (доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по т. 7 - на обучаващата организация и на работодателя, провеждащи обучението, както и на лицата по чл. 48а, 49 и 49а;
 3. по т. 8 и 9 - на безработни лица, регистрирани в поделенията на Агенцията по заетостта;
 4. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) по т. 10 - на лица с увреждания, получили кредити по гаранционни схеми на Министерството на труда и социалната политика;
 5. (доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по т. 11 - на безработни лица, регистрирани в поделенията на Агенцията по заетостта, които са получили парична сума по чл. 47, ал. 1, чл. 49, ал. 1 и чл. 49а, ал. 1;
 6. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по т. 12 - на безработни лица, регистрирани в поделенията на Агенцията по заетостта с право на парично обезщетение, които са получили еднократна парична сума по реда на чл. 47, ал. 1;
 7. (предишна т. 6, изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по т. 13 - на лицата, които са получили парична сума по чл. 47, ал. 1 и съгласно чл. 47, ал. 4 осигуряват заетост по одобрения проект на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение;

8. (изм. и доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г., предишна т. 7 - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по т. 14, 15 и 16 - на безработни лица след одобряване на бизнес проект от поделенията на Агенцията по заетостта;

9. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) по т. 17 - на лица по чл. 42а, ал. 1.

(3) Ежегодно с Националния план за действие по заетостта се определят средствата по ал. 1 и размерът им по отделните програми и мерки за насърчаване на заетостта.

Чл. 30б. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) Средствата по чл. 30а се предоставят въз основа на сключен договор между териториалното поделение на Агенцията по заетостта и:

1. безработното лице;
2. работодателя;
3. обучаващата организация;
4. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) лице по чл. 42а, ал. 1 или по чл. 48а.

(2) В договора по ал. 1 задължително се посочват:

1. видът на програмата или мярката за насърчаване на заетостта;
2. срокът на действие на договора;
3. предназначението и размерът на предоставените средства;
4. отговорността на страните при неизпълнение на договора.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Предоставените по реда на ал. 1 средства се използват по предназначение от работодателя, безработното лице, лицето по чл. 42а, ал. 1 и чл. 48а и обучаващата институция.

Чл. 30в. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) Държавните органи и другите бюджетни организации могат да сключват извън утвърдената им численост на персонала трудови договори с лица, насочвани по програми за заетост от поделенията на Агенцията по заетостта, но само в рамките на Национален план за действие по заетостта.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 114 от 2003 г.)

(3) (Отм. - ДВ, бр. 114 от 2003 г.)

Чл. 31. (1) (Доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Министерският съвет, Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта, отделни министерства и други държавни институции или областни администрации и социалните партньори могат да разработват и предлагат за финансиране и реализиране програми за увеличаване на заетостта, свързани с приоритетите на Националния план за икономическо развитие, Националния план за регионално развитие и Националния план за действие по заетостта, както и програми за заетост, ограмотяване и професионално обучение на групи в неравностойно положение на пазара на труда.

(2) Отговорни институции за разработването и реализирането на програмите за заетост са:

1. за националните програми - Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта;
2. за браншовите програми - съответните отраслови министерства (структури) съвместно с отраслови синдикални организации, браншови камари, Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта;
3. за регионалните програми - комисиите по заетостта към областните съвети.

(3) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Комисиите по заетостта към областните съвети за регионално развитие предлагат на Министерството на труда и социалната политика регионални програми за ограмотяване, професионално обучение и/или заетост.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Програмите по ал. 1, финансирани от Министерството на труда и социалната политика, се утвърждават от министъра на труда и социалната политика при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 32. (1) Комисиите по заетостта към областните съвети за регионално развитие организират реализирането на краткосрочни или средносрочни програми за развитие на заетостта.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

Чл. 33. (1) Регионалните програми за заетост конкретизират целите, приоритетите и инструментите за провеждане на държавната политика по заетостта. Те съдържат мерки и проекти, съобразени с приоритетите на Националния план за икономическо развитие, Националния план за регионално развитие и Националния план за действие по заетостта.

(2) Регионалните програми за заетост включват всички проекти за увеличаване на заетостта по държавни приоритети, действащи на територията на областта, както и общински проекти и проекти на други юридически лица, одобрени от Комисията по заетостта.

(3) Регионалните програми за заетост се разработват ежегодно и се предлагат за съгласуване при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на този закон.

Раздел III.

Заетост на младежи (Загл. изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

Чл. 34. (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

Чл. 35. (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 27 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) За всяко

разкрито работно място, на което е наето безработно лице до 29-годишна възраст, насочено от поделението на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицето е било на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г., доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) За всяко разкрито работно място, на което е наето безработно лице до 29-годишна възраст с трайни увреждания включително военноинвалиди, както и младежи от социални заведения, завършили образованието си и насочени от поделение на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко разкрито работно място, на което е наето безработно лице с непрекъснато поддържана регистрация не по-малко от 12 месеца, насочено от поделение на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицето е било на работа, но за не повече от 12 месеца.

Чл. 38. (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.).

Чл. 39. (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.).

Чл. 40. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) Агенцията по заетостта съвместно с дружествата за заетост на безработни лица разработва и реализира проекти и програми за заетост от обществен интерес с национален и регионален характер. Дружествата за заетост на безработни лица кандидатстват пред Министерството на труда и социалната политика за финансиране на проектите и програмите.

(2) Дружествата по ал. 1 се регистрират по действащото законодателство с основен предмет на дейност - осигуряване заетост на безработни лица, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта.

(3) За всяко наето по трудов договор безработно лице, насочено от поделенията на Агенцията по заетостта по проекти и програми по ал. 1, се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за действително отработеното време за срока на трудовия договор, но за не повече от 12 месеца.

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко разкрито работно място за обучение за придобиване на професионална квалификация и/или стажуване, на което е наето безработно лице до 29-годишна възраст, насочено от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за срока на обучението и/или стажуването на приетото лице, но за не повече от 6 месеца.

Раздел IV.

Програми и мерки за преход от пасивни към активни мерки

Чл. 42. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) На безработни, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта и наети на работа за срок не по-малък от 6 месеца извън границите на населеното място по регистрация по чл. 18, ал. 4, се изплащат еднократно суми, за транспортни разходи съгласно чл. 30а, ал. 2.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) На безработни, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта към определен работодател за наемане на работа извън границите на населеното място, се изплащат месечно суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за ежедневни транспортни разходи за пътувания до местоработата и обратно, но за не повече от 12 месеца, и за транспортни разходи за представяне пред работодател за наемане на работа.

Чл. 42а. (Нов - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) (1) На лицата, започнали работа без посредничество на Агенцията по заетостта, които са били регистрирани като безработни в нейните териториални поделения и са получавали месечни социални помощи, се изплащат месечно суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което са на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) Право на месечни парични суми по ал. 1 имат безработните лица, които са:

1. получавали месечни социални помощи не по-малко от 6 месеца непосредствено преди започване на работата;
2. лица с право на месечно социално подпомагане, регистрирани в териториалното поделение на Агенцията по заетостта, които са били включени в програми и мерки за заетост и започнат работа не по-късно от 6 месеца от датата на прекратяване на договора по съответната програма или мярка поради изтичане на срока, за който е бил сключен;
3. лица с трайни увреждания в трудоспособна възраст с право на месечно социално подпомагане, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта;
4. самотни родители в трудоспособна възраст с право на месечно социално подпомагане, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта.

(3) Сумите по ал. 1 се изплащат на лицата, при условие че те са:

1. започнали работа по трудово правоотношение за неопределено време или за срок не по-кратък от три месеца;
2. изпълнили задължението си за уведомяване по чл. 18, ал. 5, изречение второ;
3. подали молба за сключване на договор по чл. 30б в едномесечен срок от възникване на трудовото правоотношение.

(4) Лицата, ползвали права по ал. 1, имат право на следващо изплащане на суми на това основание

след изтичане на 12 месеца, считано от датата на прекратяване на трудовото правоотношение.

(5) Лицата, на които е издадено разпореждане за отпускане на пенсия, нямат право на месечни парични суми по ал. 1.

(6) Сумите, получени на основание ал. 1, не подлежат на данъчно облагане.

(7) Редът за изплащане на сумите по ал. 1 се определя с правилника за прилагане на закона.

Чл. 43. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети до две безработни лица, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, за половината от законоустановеното работно време, на работодателя се предоставят суми, съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) Лицата по ал. 1 са регистрирани безработни, които са получавали парично обезщетение за безработица не повече от 5 месеца.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Средствата по ал. 1 се предоставят за всяко наето безработно лице, при условие че се увеличава средносписъчната численост на персонала.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.).

(5) Работодателят има право да проведе обучение за придобиване на професионална квалификация в рамките на непълното работно време, като посочи обучаваща организация или сам извърши обучението в рамките на максимално определения размер на средствата за обучение на едно лице.

Раздел V.

Програми и мерки за обучение (Загл. изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

Чл. 44. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Работодател, който осигурява поддържане и повишаване на квалификацията на наетите работници и служители, може да кандидатства за предоставяне на суми съгласно чл. 30а, ал. 2, но не повече от половината от максимално определения размер на средствата за обучение на едно лице.

Чл. 45. (1) Работодател може да наема безработни лица, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, за обучение и работа на работното място за времето, през което заетото лице е на обучение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко работно място по ал. 1, на което е наето безработно лице, насочено от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицето е било на работа, но за не повече от 6 месеца.

Чл. 46. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко разкрито работно място за стажуване и/или чиракуване, на което е наето безработно лице, насочено от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за срока на стажуването и/или чиракуването, но за не повече от 6 месеца.

Раздел VI.

Насърчаване на предприемачеството

Чл. 47. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) На лице или лица, които са безработни с право на парично обезщетение и желаят самостоятелно или заедно да започнат стопанска дейност за производство на стоки и/или услуги, се предоставят за сметка на фонд "Безработица" еднократни парични суми след одобряване на бизнеспроект от поделението на Агенцията по заетостта и молба от лицето до поделението на Агенцията по заетостта, с която заявява, че желае да получи еднократна парична сума вместо парично обезщетение за безработица при условията и по реда на Кодекса за социално осигуряване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Право на еднократна парична сума по ал. 1 имат лицата, които отговарят на изискванията за отпускане на парично обезщетение при условията и по реда на Кодекса за социално осигуряване.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.).

(4) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На лицата, които са получили еднократна парична сума по ал. 1 и които осигуряват заетост по одобрения проект на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение за безработица се предоставят допълнително средства съгласно чл. 30а, ал. 2.

Чл. 48. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На лицата, които са получили еднократна парична сума по чл. 47, ал. 1, съгласно чл. 30а, ал. 2 може да се предоставят допълнително средства под формата на кредит за квалификация по предмета на стопанската дейност и/или нейното управление по одобрения проект по чл. 47, ал. 1.

Чл. 48а. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Лицата, получили кредит по проекта "Гаранционен фонд за микрокредитиране", могат да ползват услуги за обучение за придобиване на професионална квалификация по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

Чл. 49. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) На безработни лица може да се предоставят средства за разходи съгласно чл. 30а, ал. 2, т. 7 за започване на самостоятелна стопанска дейност като микропредприятие по Закона за малките и средните предприятия по одобрен от териториалното поделение на Агенцията по заетостта бизнес проект.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Лицата, упражнили правата си по чл. 47 или по чл. 49а, могат да ползват средства по ал. 1 след изтичане на три години от датата на прекратяване на съответния договор.

(3) За придобиване на професионална квалификация по предмета на дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект на лицата по ал. 1 се предоставят допълнително суми съгласно чл. 30а, ал. 2.

Чл. 49а. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) На безработни лица, след одобряване на бизнес проект за земеделска дейност от поделенията на Агенцията по заетостта, може да се предоставят заложените в бизнес проекта средства за разходи съгласно чл. 30а, ал. 1, т. 14 и 15.

(2) За придобиване на професионална квалификация по предмета на дейност и/или нейното управление по одобрения проект от поделенията на Агенцията по заетостта на лицата по ал. 1 се предоставят допълнително суми съгласно чл. 30а, ал. 2.

(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Лицата, упражнили правата си по ал. 1 или по чл. 47, или по чл. 49, могат да ползват средства след изтичане на три години от датата на прекратяване на съответния договор поради изтичане на срока, за който е бил сключен.

Чл. 49б. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2005 г., доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) На лицата по чл. 47, 49 и 49а съгласно чл. 30а, ал. 2 могат да се възстановяват средствата за ползвани външни консултантски услуги и/или съпътстващи услуги.

Раздел VII.

Програми и мерки за откриване на нови работни места

Чл. 50. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На работодатели-микропредприятия, регистрирани по действащото законодателство, се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за срок 12 месеца за първите пет разкрити работни места, на които са наети безработни лица, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта.

Чл. 51. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети на непълно работно време безработни лица, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2, но за не повече от 12 месеца.

Раздел VIII.

Програми и мерки, осигуряващи равни възможности чрез социално-икономическа интеграция на рискови групи в пазара на труда

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г., доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети безработни лица с трайни увреждания включително военноинвалиди, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) За всяко разкрито работно място за наемане на временна, сезонна или почасова работа, на което са наети безработни лица с трайни увреждания, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 6 месеца.

Чл. 53. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети безработни лица - самотни родители (осиновители) и/или майки (осиновителки) с деца до 3-годишна възраст, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта за работа на пълно или непълно работно време, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

Чл. 54. (Отм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.)

Чл. 55. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) За всяко разкрито работно място, на което са наети безработни лица, изтърпели наказание лишаване от свобода и насочени от поделенията на Агенцията по заетостта в срок до 12 месеца от освобождаването от мястото за изтърпяване на наказанието, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) Работодателят има право да проведе обучение за придобиване на професионална квалификация, като посочи обучаваща организация или сам извърши обучението в рамките на средствата по чл. 30а, ал. 1, т. 7.

Чл. 55а. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети безработни жени над 50-годишна възраст и мъже над 55-годишна възраст, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

Раздел IX.

Защита и запазване на заетостта

Чл. 56. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Програмите и насърчителните мерки по закона може да ползва работодател, който няма изискуеми публични задължения и отговаря на изискванията за отпускане на помощи по Закона за държавните помощи.

(2) Работодателят ползва насърчителните мерки по чл. 36, 37, 43, 50, 51, чл. 52, ал. 1, чл. 53, 55 и 55а, ако осигурява заетост на безработни лица, насочени от Агенцията по заетостта за допълнителен период, равен на периода на субсидиране.

(3) На всяко разкрито работно място по чл. 36, 37, 43, 50, 51, чл. 52, ал. 1, чл. 53, 55 и 55а може да се назначават последователно повече от едно безработни лица, насочени от Агенцията по заетостта при условия и по ред, установени с правилника за прилагане на закона.

(4) Разкриването на работни места по чл. 36, ал. 1, чл. 37, 43, 50, 51, 53, 55 и 55а се субсидира, ако се осигурява заетост над средносписьчната численост на персонала за последните 6 месеца.

(5) Работодател, който не е запазил работните места съгласно ал. 2, възстановява получените суми със законната лихва, с изключение на случаите, определени с правилника за прилагане на закона.

(6) Трудовите и осигурителните отношения на наетите безработни лица от работодател, получил преференции по реализацията на програми и мерки за насърчаване на заетостта, се уреждат при условията на българското трудово и осигурително законодателство. Лицата се наемат по трудово правоотношение.

Чл. 57. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Работодател, който в случаите, когато се намалява обемът на работата или спира работата за повече от 15 работни дни, запазва заетостта на лицата, може да кандидатства за предоставяне на суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за всяко лице за времето, през което е било на работа, но за не повече от 2 месеца.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На работодател, който запазва заетостта на лицата по ал. 1 и ги включва в обучение за придобиване на професионална квалификация, се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за всяко лице за времето, през което е било обучавано.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Финансирането на максималния размер на разходите за обучение по ал. 2 се осигурява, ако работодателят запазва заетостта на лицата по ал. 1 за не по-малко от 12 месеца.

Глава седма.

ОБУЧЕНИЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Раздел I.

Обучение за придобиване на професионална квалификация на възрастни

Чл. 58. Министерството на труда и социалната политика съвместно с Министерството на образованието и науката:

1. разработва и координира политиката и стратегиите по обучение за придобиване на професионална квалификация на възрастни - безработни и заети лица на национално равнище;
2. организира и ръководи Националната система за обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица;
3. проучва, анализира и прогнозира състоянието, развитието и потребностите от обучение за придобиване на професионална квалификация на възрастни.

Чл. 59. (1) Към министъра на труда и социалната политика се създава Национален консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила, който включва представители на министерства, агенции, комисии, представителни организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище и други юридически лица с нестопанска цел.

(2) Председател на Националния консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила е заместник-министър на труда и социалната политика, а заместник-председател е заместник-министър на образованието и науката.

(3) Националният консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила:

1. съгласува разработването на национална политика и стратегии за обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица;
2. координира и контролира взаимодействието между представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище във връзка с ученето през целия живот;
3. съгласува потребностите от обучение за придобиване на професионална квалификация.

Чл. 60. Дейностите, свързани с обучението за придобиване на професионална квалификация на възрастни, се осъществяват освен от институциите по чл. 58 и от:

1. Агенцията по заетостта;
2. Националната агенция за професионално образование и обучение;
3. центрове за професионално обучение;
4. други институции, посочени в закон или в акт на Министерския съвет.

Чл. 61. За съхраняване и развитие на заетостта се разработват и изпълняват национални, регионални и специализирани програми за обучение за придобиване на професионална квалификация на възрастни - безработни и заети лица.

Чл. 62. (1) Обучение за придобиване на професионална квалификация на възрастни - безработни и заети лица, се извършва в съответствие с утвърдения годишен план по чл. 30, ал. 4.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Обучение за придобиване на

професионална квалификация на възрастни се осъществява в институциите по чл. 9, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за професионалното образование и обучение и във висшите училища при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(3) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Изборът на обучаваща институция по ал. 2 се извършва при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Раздел II.

Обучение за придобиване на професионална квалификация на възрастни, организирано от Агенцията по заетостта

Чл. 63. (1) Агенцията по заетостта организира обучение за придобиване на професионална квалификация в съответствие с потребностите на пазара на труда, изискванията на работодателите и утвърдения план по чл. 30, ал. 4, както следва за:

1. безработни;
2. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) лицата по чл. 48, 48а, 49 и 49а;
3. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) работници и служители в микро- и малки предприятия, които през последните 3 месеца са били на трудов договор при последния работодател;
4. работници и служители, за които се изменят изискванията към професионалната им квалификация поради конкретни промени в производството;
5. лицата по чл. 57, ал. 2.

(2) Агенцията по заетостта организира и мотивационно обучение на безработните за активно търсене на работа и адаптиране в пазарните условия.

Чл. 64. (Отм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.)

Чл. 65. (1) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) Включването на безработните лица в обучение за придобиване на професионална квалификация, организирано от Агенцията по заетостта, се предхожда от професионално ориентиране, информиране и консултиране.

(2) Условията и редът за организиране на професионално ориентиране, информиране и консултиране се определят с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 66. (1) Обучението за придобиване на професионална квалификация на лицата по реда на чл. 63, ал. 1, т. 1, 2 и 5 и мотивационното обучение по реда на чл. 63, ал. 2, организирани от Агенцията по заетостта, се финансират при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет.

(2) Обучението за придобиване на професионална квалификация на работниците и служителите по реда на чл. 63, ал. 1, т. 3 и 4, организирано съвместно от Агенцията по заетостта и работодателите, се финансира при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) На безработните по чл. 63, ал. 1, т. 1, участващи в обучение за придобиване на професионална квалификация, се изплаща стипендия при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Глава осма.

РАБОТА НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ В ДРУГИ ДЪРЖАВИ И НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Чл. 67. По силата на този закон българските граждани могат да работят в друга държава съобразно националното ѝ законодателство и/или при условията и по реда, регламентирани с международен договор за обмен на работна сила, по който Република България е страна, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) сключат договор с работодател от съответната държава чрез посредник по смисъла на чл. 27, ал. 2 и чл. 28, ал. 1;
2. бъдат изпратени на работа от български работодател.

Чл. 68. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Министерството на труда и социалната политика осъществява сътрудничество с публичните власти на други държави, които отговарят за наблюдението на условията за наемане на работа, като обменят информация относно:

1. националното трудово законодателство и законодателството за наемане на работа на чужденци;
2. наетите български граждани на територията на съответната държава и наетите граждани на съответната държава на територията на Република България;
3. установените нарушения на условията и реда за наемане на работа;
4. установените случаи на незаконно извършване на трудова дейност на българи на територията на съответната държава и на граждани на съответната държава на територията на Република България.

Чл. 69. (1) Българските работодатели и посредници по чл. 67 не могат да уговорят за българските граждани условия на труд и възнаграждения под минималните за приемащата държава съобразно националното ѝ законодателство.

(2) Взаимоотношенията между българските граждани и физическите и юридическите лица - посредници по чл. 28, ал. 1, чрез които се осигурява работа в друга държава, се уреждат с договор за посредничество.

Чл. 70. (1) Чужденец може да работи по трудово правоотношение или като командирован в рамките на предоставяне на услуги на територията на Република България след получаване на разрешение за работа в съответствие с изискванията, определени с акт на Министерския съвет или в международен

договор, по който Република България е страна.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Разрешението по ал. 1 се издава от Агенцията по заетостта по искане на местен работодател или на местното лице, приемащо на работа командирован чужденец.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2002 г., в сила от 01.12.2002 г., изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Не се изисква разрешение за работа на чужденци с постоянно пребиваване в Република България или на чужденци, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, както и в случаите, предвидени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) Условието и редът за допускане на командировани работници и служители в Република България в рамките на предоставяне на услуги се уреждат с наредба на Министерския съвет.

Чл. 71. (1) (Предишен текст чл. 71 - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) (*) Разрешение за работа на чужденци се издава за заемането на длъжности, за които по закон не се изисква българско гражданство:

1. съобразно състоянието, развитието и обществените интереси на националния пазар на труда;

2. при условие че общият брой на работещите за местния работодател чужденци не надвишава 10 на сто от средносписъчната численост на наетите по трудово правоотношение български граждани и чужденци с предоставено право на убежище или с признат статут на бежанец в предходните 12 месеца;

3. когато предлаганите условия на труд и заплащане не са по-неблагоприятни от условията за българските граждани за съответната категория труд;

4. когато трудовото възнаграждение осигурява необходимите средства за издръжка в страната съобразно размера, установен с акт на Министерския съвет.

(2) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) (*) Условието по ал. 1, т. 2 не се прилага за граждани на държавите - членки на Европейския съюз, както и за граждани на другите държави - страни по Споразумението за Европейско икономическо пространство.

Чл. 72. (1) Разрешението за работа се издава за срок до 1 година.

(2) Срокът по ал. 1 може да бъде продължаван, ако не са отпаднали условията за първоначално издаване.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За издаване и продължаване на разрешение за работа за чужденец местният работодател внася такса в размер 600 лв.

(4) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) Таксата по ал. 3 внася и местното лице, приемащо на работа командирован чужденец.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За сезонна работа до 6 месеца за една календарна година и за работа като преподавател в средно или висше училище таксата е 300 лв.

(6) (Предишна ал. 5, доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) За преиздаване на разрешение за работа поради загубване, повреждане или унищожаване на документите се заплаща такса в размер 200 лв.

Чл. 73. Трудовите и осигурителните отношения на чужденци, наемани на територията на Република България от местни работодатели, се уреждат по условията на българското трудово и осигурително законодателство.

Чл. 74. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) Условието и редът за издаване, отказ и отнемане на разрешения за работа, както и за освобождаване от разрешения за работа на чужденци; видовете разрешения за работа; допустимата обща продължителност на заетостта, както и изключенията по чл. 70, ал. 1 и чл. 71, ал. 1, т. 1 и 2 се определят с наредба на Министерския съвет.

(2) Министърът на труда и социалната политика дава указания по прилагането на международни договори в областта на заетостта, по които Република България е страна, ако в тях не е предвидено друго.

Глава девета.

КОНТРОЛ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Раздел I.

Контрол

Чл. 75. (1) Министърът на труда и социалната политика упражнява цялостен контрол по спазването на този закон, както и на другите нормативни актове в областта на заетостта и безработицата.

(2) Специализираната контролна дейност се осъществява от Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" към министъра на труда и социалната политика.

Чл. 76. (1) Контролните органи имат право:

1. да посещават по всяко време местата, където се извършва работа или се упражнява професия;

2. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) да изискват от проверяваните лица писмени обяснения и сведения, както и предоставяне на заверени копия от всички необходими документи и справки;

3. да получават пряко от работниците, служителите и безработните лица необходимата им информация.

(2) Работодателите, длъжностните лица, работниците, служителите и безработните лица са длъжни да оказват съдействие на контролните органи при изпълнение на функциите им.

(3) Контролните органи са длъжни:

1. да проверяват своевременно получените сигнали за нарушения;
2. да не разгласяват сведенията, съставляващи държавна, служебна или търговска тайна, които са им станали известни във връзка с упражняването на контрола;
3. да не използват получената информация за свое или на други лица облагодетелстване;
4. да пазят в тайна източника, от който са получили сигнал за нарушение.

Чл. 77. Работодателите, работниците и служителите, организациите на работодателите и на работниците и служителите, както и лицата, които търсят работа, имат право да сигнализират Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" за извършени нарушения на този закон и на международните договори в областта на заетостта, които са в сила за Република България.

Чл. 78. (1) Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" може да прилага следните принудителни административни мерки:

1. да дава задължителни предписания на работодателите и длъжностните лица за преустановяване на нарушенията по този закон;
2. да спира изпълнението на незаконни решения или нареждания на работодател или длъжностно лице в областта на трудовата заетост по този закон.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) Принудителните административни мерки по ал. 1 могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като обжалването не спира изпълнението им.

Раздел II.

Административнонаказателна отговорност

Чл. 79. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На физически и/или юридически лица, които не изпълнят задължително предписание по чл. 78, ал. 1, т. 1 на контролните органи, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер до 1000 лв., а при повторно нарушение - до 2000 лв.

(2) На работодател, длъжностно лице, безработно лице или физическо лице, което противозаконно пречи на контролните органи да изпълнят служебните си задължения, се налага глоба, съответно имуществена санкция, до 1000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(3) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На длъжностно лице или работодател, който не изпълни принудителна административна мярка по чл. 78, ал. 1, т. 2 на контролните органи по този закон, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер до 1000 лв., а при всяко следващо неизпълнение - до 2000 лв.

(4) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На длъжностно лице, което не прекрати регистрацията на безработно лице, при условие че са налице основанията по чл. 20, ал. 3 и 4, се налага глоба в размер от 200 до 500 лв.

Чл. 80. (Отм. - ДВ, бр. 81 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Чл. 81. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На физически и/или юридически лица, извършващи посредническа дейност и услуги без регистрация, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер 5000 лв., при повторно нарушение - от 5000 до 10 000 лв., и от 10 000 до 20 000 лв. за всяко следващо нарушение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На физически и/или юридически лица, извършващи посредническа дейност и услуги в нарушение на изискванията за осъществяване на дейността, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер до 2500 лв., а при повторно нарушение - до 5000 лв.

Чл. 82. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) На работодател, наел по трудово правоотношение чужденец без разрешение за работа, или на местно лице, приело на работа командирован чужденец без разрешение за работа или без регистрация в Агенцията по заетостта, както и на чужденец, извършващ трудова дейност без разрешение за работа, се налага глоба или имуществена санкция в размер, определен по чл. 48 от Закона за чужденците в Република България, освен ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 83. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) На работодател, извършил масово уволнение без предварително уведомление и преди изтичането на срока по чл. 24, ал. 1, се налага глоба или имуществена санкция в размер 200 лв. за всеки уволнен.

Чл. 84. Работодатели и безработни, които използват предоставените им по глави шеста и седма целеви средства не по предназначение, се наказват с глоба или имуществена санкция в двоен размер на неправомерния разход.

Чл. 85. (1) Нарушенията се установяват с актове, съставени от държавните контролни органи.

(2) Наказателните постановления се издават от ръководителя на съответния контролен орган или от упълномощени от него длъжностни лица съобразно ведомствената принадлежност на съставителите на актове.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(4) Събраните суми от наложени глоби и имуществени санкции се администрират от Министерството на труда и социалната политика.

Чл. 86. При установяване на закононарушения, които съдържат данни за извършено престъпление,

контролните органи уведомяват незабавно органите на прокуратурата.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Безработен" е всеки, който не работи, който активно търси работа и който има готовност да започне работа в двуседмичен срок от уведомяването му от поделението на Агенцията по заетостта.
2. "Продължително безработни" са безработни лица с непрекъснато поддържана регистрация в поделение на Агенцията по заетостта не по-малко от 12 месеца.
3. "Лице, което активно търси работа" е всяко лице, което не е отказвало срещи с работодатели, организирани от поделение на Агенцията по заетостта, и самостоятелно е посещавало работодатели за постъпване на работа.
4. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) "Подходяща работа" е работата, която съответства на образованието, квалификацията и здравословното състояние на лицето, ако тя се намира в същото населено място или до 30 км извън него, при условие че има подходящ обществен транспорт, за период до 24 месеца от датата на регистрация на лицето в дирекция "Бюро по труда". След този период "подходяща работа" е тази, която съответства на здравословното състояние на лицето.
- 4а. (нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) "Групи в неравностойно положение на пазара на труда" са групи от безработни лица с по-ниска конкурентоспособност на пазара на труда, в които се включват: безработни младежи; безработни младежи с трайни увреждания; безработни младежи от социални заведения, завършили образованието си; продължително безработни лица; безработни лица с трайни увреждания; безработни лица - самотни родители (осиновители) и/или майки (осиновителки) с деца до 3-годишна възраст; безработни лица, изтърпели наказание лишаване от свобода; безработни жени над 50-годишна възраст и безработни мъже над 55-годишна възраст; други групи безработни лица.
5. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) "Дейности от обществен интерес" или "общественополезни дейности" са дейностите по комунално-битово обслужване; благоустройство на населеното място и производствени зони, саниране на площи, индустриални райони, сгради и други; поддържане и опазване на общинската и държавната собственост; опазване на околната среда; поддържане и опазване на паметници на културата и оказване на социални услуги.
6. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) "Лицата извън системата на народната просвета и висшето образование" са всички лица в трудоспособна възраст, които не учат в системата на народната просвета (професионални училища, професионални гимназии и професионални колежи) и във висше училище.
7. "Обучение за начална професионална квалификация" е това обучение, при което се придобива начална квалификация по професия.
8. "Непрекъснато професионално обучение" е обучение за усъвършенстване (актуализиране, повишаване или разширяване) на придобитата професионална квалификация след началното професионално обучение, както и за преквалификация.
9. (изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., в сила от 01.08.2004 г.) "Масови уволнения" са уволнения по смисъла на [§ 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Кодекса на труда](#).
10. "Повторно" е нарушението, когато е извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателно постановление, с което нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.
11. "Външни консултантски услуги" са консултантска помощ по мениджмънт и/или за извършване на проучвания, която се предоставя от физически или юридически лица, регистрирани по българското законодателство, срещу заплащане или безплатно.
12. "Социални партньори" са представители на представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище и други юридически лица с нестопанска цел, които участват в социалното сътрудничество във връзка и по повод изпълнението на закона.
13. "Премия за работодатели" са сумите, предоставени на работодатели, които сключват договори за програми и мерки за запазване и за насърчаване на заетостта по този закон.
14. "Местни работодатели" са работодателите, регистрирани по българското законодателство.
15. "Съпътстващи услуги" са административно-правни и финансово-експертни услуги, информационни услуги, консултантски и обучителни услуги, подпомагащи самостоятелната стопанска дейност.
16. "Рискови групи" са част от безработните лица, живеещи или застрашени от изпадане в състояние на социална изолация или бедност.
17. "Сираци" са не навършили пълнолетие деца, на които единият или двамата родители са починали.
18. "Възрастен" е всяко лице в и над трудоспособна възраст.
19. (отм. - ДВ, бр. 86 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.).
20. (отм. - ДВ, бр. 86 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.).
21. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) "Самотен родител (осиновител)" е лице, което отглежда само едно или повече деца до 18-годишна възраст.
22. "Стажуване" е работа на конкретно работно място за придобиване или повишаване на квалификацията чрез развитие на уменията и увеличаване на опита.

23. "Чиракуване" е обучение на конкретно работно място с редуване на обучение в образователната система.

24. "Мотивационно обучение" е обучение за стимулиране и насочване на индивидите към обучение за придобиване на професионална квалификация и/или заетост чрез придобиване на знания и умения за ориентиране в пазара на труда, търсенето и избор на обучение или заетост.

25. "Ограмотяване" е процес на обучение за придобиване на знания и умения за четене, писане, аритметика, елементарни знания в областта на хуманитарните и точните науки.

26. "Уважителни причини" са: задържане от органите на властта; явяване в съд или друг държавен орган; участие във военноучебен сбор или преподавателска подготовка, заболяване и други, удостоверени с официален документ, за които ръководителят на поделението на Агенцията по заетостта е уведомен своевременно.

27. (изм. и доп. - ДВ, бр. 26 от 2003 г., изм. – ДВ, бр. 38 от 2005 г., отм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г.)

28. (нова - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) "Сезонна заетост" е заетостта, при която се работи през определени периоди от календарната година и в зависимост от природно-климатичните дадености;

29. (нова – ДВ, бр. 38 от 2005 г.) "Лице с трайно увреждане" е лице, което в резултат на анатомично, физиологично или психологично увреждане е с трайно намалени възможности да изпълнява дейности по начин и в степен, възможни за здравия човек, и за което органите на медицинската експертиза са установили степен на намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация 50 и над 50 на сто.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. (1) Създадената с този закон Агенция по заетостта към министъра на труда и социалната политика е правоприемник на Националната служба по заетостта и поема активите и пасивите на Националната служба по заетостта.

(2) Трудовите правоотношения с работниците и служителите от Националната служба по заетостта се уреждат при условията и по реда на [чл. 123 от Кодекса на труда](#).

§ 3. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2006 г.) Финансовият контрол върху дейността на Агенцията по заетостта се осъществява от Сметната палата и от органите на Агенцията за държавна финансова инспекция.

§ 4. Националният статистически институт извършва наблюдения на домакинствата за заетостта и безработицата на работната сила по методика, утвърдена съвместно с министъра на труда и социалната политика.

§ 5. Този закон отменя чл. 1-24, чл. 48-115, допълнителните разпоредби и преходните и заключителните разпоредби на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 120 от 1997 г.; изм. и доп., бр. 123 от 1997 г., бр. 155 от 1998 г., бр. 26, 50, 65, 67, 68, 84 и 110 от 1999 г., бр. 1 от 2000 г. и бр. 25 от 2001 г.).

§ 6. (1) Издадените удостоверения за извършване на посредническа дейност по информирание и наемане на работа на основание на Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по информирание и наемане на работа, приета с Постановление № 103 на Министерския съвет от 1998 г. (обн., ДВ, бр. 55 от 1998 г.; изм., бр. 5 от 1999 г.), запазват срока на действието си.

(2) След изтичането на срока на валидност на удостоверенията по ал. 1 физическите и юридическите лица подават заявление по реда на този закон.

(3) Физическите и юридическите лица, получили разрешение за извършване на посредническа дейност по информирание и наемане на работа на основание на Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по информирание и наемане на работа, приета с Постановление № 103 на Министерския съвет от 1998 г., са длъжни да приведат дейността си в съответствие с този закон в срок до 3 месеца от влизането му в сила.

§ 7. В Закона за чужденците в Република България (обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 70 от 1999 г. и бр. 42 от 2001 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 24, ал. 1:

а) точка 1 се изменя така:

"1. желаят да извършват работа по трудово правоотношение след разрешение от органите на Министерството на труда и социалната политика;"

б) точка 15 се изменя така:

"15. желаят да извършват дейност на свободна практика след разрешение от органите на Министерството на труда и социалната политика в съответствие с чл. 24а;"

в) създава се т. 16:

"16. желаят да извършват дейност с нестопанска цел след разрешение от Министерството на правосъдието при условия и по ред, определени с наредба на министъра на правосъдието, съгласувано с министъра на вътрешните работи."

2. Член 24а се изменя така:

"Чл. 24а. (1) Чужденец, който желае да пребивава продължително на територията на Република България с цел извършване на дейност на свободна практика, може да получи виза или разрешение за продължително пребиваване, ако отговаря на законоустановените изисквания за влизане и

пребиваване в страната и представи пред дипломатическите и консулските представителства, съответно пред службите за административен контрол на чужденците, следните документи:

1. молба по образец;

2. разрешение за извършване на дейност на свободна практика.

(2) Разрешенията за извършване на дейност на свободна практика се издават от органите на Министерството на труда и социалната политика.

(3) Условието и редът за издаване, отказ и отнемане на разрешения за извършване на дейност на свободна практика от чужденци се определят с наредба, издадена от министъра на труда и социалната политика, съгласувано с министъра на вътрешните работи и министъра на финансите.

(4) Не се издава виза за продължително пребиваване с цел извършване на дейност на свободна практика на чужденец в случаите по чл. 24, ал. 1, т. 1 - 13 и 16.

(5) Чужденците, които отговарят на законоустановените изисквания за извършване на съответната дейност на свободна практика, се освобождават от издаването на разрешение, когато това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна."

3. В чл. 48а, ал. 1 след думите "не изпълни задълженията си по" се добавя "чл. 24а или по".

4. В чл. 53, ал. 1 след думите "а в случаите по" се добавя "чл. 24а и по".

5. В § 1 от допълнителните разпоредби т. 9 се изменя така:

"9. "Дейност на свободна практика" е всяка стопанска дейност, с изключение на дейностите по чл. 24, ал. 1, т. 2 и 11, осъществявана в лично качество без ангажимент към работодател."

§ 8. (1) Министерският съвет приема правилник за прилагане на закона в 6-месечен срок от влизането му в сила.

(2) Нормативните актове по прилагането на отменените с § 5 разпоредби на Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта запазват действието си, доколкото не противоречат на този закон.

§ 9. Законът влиза в сила от 1 януари 2002 г.

Законът е приет от XXXIX Народно събрание на 20 декември 2001 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Преходни и Заключителни разпоредби

КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА (ОБН. – ДВ, БР. 38 ОТ 2005 Г.)

§ 24. Навсякъде в закона думите "Кодекса за задължително обществено осигуряване" се заменят с "Кодекса за социално осигуряване".

Преходни и Заключителни разпоредби

КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА (ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2006 Г.)

§ 22. Разпоредбите на § 2, § 4, т. 1 и т. 2, буква "а" и § 17 влизат в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Преходни и Заключителни разпоредби

КЪМ АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС (ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 12.07.2006 Г.)

§ 86. В Закона за насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 54 и 120 от 2002 г., бр. 26, 86 и 114 от 2003 г., бр. 52 и 81 от 2004 г., бр. 27 и 38 от 2005 г., бр. 18 от 2006 г.) навсякъде думите "Закона за административното производство" се заменят с "Административнопроцесуалния кодекс".

§ 142. Кодексът влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. дял трети, § 2, т. 1 и § 2, т. 2 - относно отмяната на глава трета, раздел II "Обжалване по съдебен ред", § 9, т. 1 и 2, § 11, т. 1 и 2, § 15, § 44, т. 1 и 2, § 51, т. 1, § 53, т. 1, § 61, т. 1, § 66, т. 3, § 76, т. 1 - 3, § 78, § 79, § 83, т. 1, § 84, т. 1 и 2, § 89, т. 1 - 4, § 101, т. 1, § 102, т. 1, § 107, § 117, т. 1 и 2, § 125, § 128, т. 1 и 2, § 132, т. 2 и § 136, т. 1, както и § 34, § 35, т. 2, § 43, т. 2, § 62, т. 1, § 66, т. 2 и 4, § 97, т. 2 и § 125, т. 1 - относно замяната на думата "окръжния" с "административния" и замяната на думите "Софийския градски съд" с "Административния съд - град София", които влизат в сила от 1 март 2007 г.;

2. параграф 120, който влиза в сила от 1 януари 2007 г.;

3. параграф 3, който влиза в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби

КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА (ОБН. - ДВ, БР. 48 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2006 Г.)

§ 48. Законът влиза в сила от 1 юли 2006 г., с изключение на § 47, т. 6, която влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.